

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI

KLUSZKOWCE

GMINA CZORSZTYN

POWIAT NOWOTARSKI
WOJEWÓDZTWO MAŁOPOLSKIE

Styczeń, 2009r.

Spis treści

I. Wstęp.....	- 3 -
II. Charakterystyka miejscowości	- 5 -
1. Historia	- 5 -
2. Położenie geograficzne.....	- 6 -
3. Demografia.....	- 7 -
III. Inwentaryzacja zasobów służąca ujęciu stanu rzeczywistego.....	- 8 -
1. Rolnictwo, gospodarka.....	- 8 -
2. Rynek pracy.....	- 9 -
3. Oświata.....	- 11 -
4. Zdrowie	- 11 -
5. Pomoc społeczna	- 12 -
6. Bezpieczeństwo	- 12 -
7. Kultura.....	- 13 -
8. Sport, turystyka i rekreacja.....	- 14 -
9. Zabytki	- 18 -
10. Środowisko naturalne	- 19 -
11. Infrastruktura techniczna	- 21 -
2. Analiza zasobów sołectwa.....	- 24 -
IV. Analiza SWOT.....	- 25 -
1. Mocne strony - atuty rozwoju sołectwa	- 25 -
2. Słabe strony czynniki ograniczające rozwój	- 26 -
3. Szanse – możliwości rozwoju sołectwa, wynikające z otoczenia.....	- 26 -
4. Zagrożenia - czynniki niesprzyjające, wynikające z otoczenia.....	- 27 -
V. Plan działań	- 27 -
1. Opis zadań do realizacji	- 27 -
2. Uzasadnienie realizacji zadań i oczekiwane rezultaty	- 29 -
3. Harmonogram realizacji projektu.....	- 32 -
4. Koszt realizacji zadań.....	- 33 -
VI. Podsumowanie	- 36 -

I. Wstęp

Rozwój obszarów wiejskich a przez to wzrost poziomu życia i aktywności mieszkańców tych terenów to jedno z kluczowych zadań jakie stoją przed Polską w okresie integracji z Unią Europejską. Zasadniczym celem wspólnej polityki jest wzmocnienie działań służących zmniejszeniu istniejących dysproporcji i różnic w poziomie rozwoju obszarów wiejskich i miejskich. Kompleksowy i harmonijny rozwój wsi jest podstawą poprawy warunków życia społeczności wiejskiej, jednocześnie musi on uwzględniać poszanowanie środowiska naturalnego.

Plan Odnowy Miejscowości jest dokumentem określającym strategię działań w sferze społeczno - gospodarczej na lata 2009 – 2016 małych miejscowości. Podstawą tworzenia Planu Odnowy jest świadoma identyfikacja własnych zasobów, potrzeb i celów, a następnie zadań i możliwości ich realizowania. Rozwój wsi powinien być zgodny z ideą zachowania jej tożsamości poprzez zharmonizowanie jej podstawowych funkcji: mieszkalnej, rolniczej, gospodarczej, środowiskowej, przyrodniczej oraz rekreacyjnej i wypoczynkowej.

Sporządzenie i uchwalenie Planu Odnowy Miejscowości - dokumentu stanowiącego niezbędny warunek przy aplikowaniu o środki finansowe w ramach „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013” działanie „Odnowa i rozwój wsi”, będzie również stanowić wytyczne dla władz Gminy Czorsztyn przy planowaniu i opracowaniu przedsięwzięć inwestycyjnych oraz podejmowaniu i organizacji działań aktywizujących dla rozwoju miejscowości Kluszkowce.

Plan Odnowy Miejscowości zawiera charakterystykę miejscowości, w której będą realizowane projekty, planowane kierunki jej rozwoju, inwentaryzacje zasobów służącą ujęciu stanu rzeczywistego, mocne i słabe strony miejscowości, planowane przedsięwzięcia wraz z szacunkową wyceną oraz harmonogram planowanych działań.

Podstawą opracowania niniejszego dokumentu jest **Strategia Rozwoju Gminy Czorsztyn** – Plan strategiczny do 2013 roku przyjęta uchwałą Rady Gminy nr XXVIII/185/05z dnia 27.06.2005r, Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Czorsztyn na lata 2006-2013 przyjęty uchwałą Rady Gminy Czorsztyn nr XXXIV/231/06 z dnia

28.02.2006r., Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czorsztyn przyjęty uchwałą Rady Gminy nr XXIII/162/04 w dniu 29 listopada 2004r., Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czorsztyn przyjęte uchwałą Rady Gminy nr XV/125/99 z dnia 30.12.1999r.

Niniejszy plan jest planem otwartym stwarzającym możliwość aktualizacji w zależności od potrzeb społecznych i uwarunkowań finansowych. Oznacza to, że mogą być wpisywane nowe zadania oraz może zmienić się kolejność ich realizacji w zależności od dostępności funduszy UE.

II. Charakterystyka miejscowości

1. Historia

Kluszkowce – wieś w Polsce położona w województwie małopolskim, w powiecie nowotarskim, w gminie Czorsztyn.

Historia Kluszkowiec sięga XIV wieku. Osadnictwo w rejonie Pienin prowadził Klasztor Klarysek ze Starego Sącza. W roku 1307 ksieni klasztoru, następczyni św. Kingi, Matka Stronislawa, w imieniu całego konwentu sióstr, nadała tytuł zasadzcy Hince Czarnemu, część lasów klasztornych, położonych od rzeki Dunajec i grodu Wronin (Czorsztyn) do potoku Ciechorzyn, w celu założenia nowej wsi na prawie magdeburskim. Już w 1307 roku powstała wieś klasztorna, dla której z czasem ustaliła się nazwa Kluszkowce. Wieś umiejscowiona przy brzegu Dunajca, z biegiem lat przeniosła się w swej zabudowie w kierunku północnym, w stronę góry Lubań, wzdłuż potoku Kluszkowianka. Kluszkowce od XIV wieku należały do starostwa czorsztyńskiego. Zgodnie z osadnictwem na prawie magdeburskim został zbudowany w Kluszkowcach kościół pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela. Dwa pożary mocno wpisały się w dzieje Kluszkowiec. Pierwszy z nich w 1811 roku zniszczył drewnianą świątynię, a w 1816 niemal całą wieś. Mimo tych kataklizmów wieś podniosła się ze zgliszcz:

- w 1896 r. została zorganizowana szkoła w Kluszkowcach,
- w 1917 roku otworzono kamieniołom andezytu na górze Wdżar,
- w 1942 roku został zbudowany Dom Ludowy, w którym powstała kaplica z wystrojem w stylu podhalańskim,
- w 1997 roku wody Jeziora Czorsztyńskiego przykryły dolną część Kluszkowiec,
- w 1999 roku zostały uruchomione wyciągi narciarskie na górze Wdżar,
- w roku 2000 został poświęcony nowy kościół, malowniczo wpisany w otaczający krajobraz.

Obecnie Kluszkowce, dzięki powstaniu Jeziora Czorsztyńskiego, a także zagospodarowaniu góry Wdżar pod wyciągi narciarskie przeżywają intensywny rozwój. Kluszkowce stały się popularną wioską turystyczną - zimą dla narciarzy, latem dla wypoczywających nad jeziorem.

Centrum wsi skupia się wzdłuż ulicy Sądeckiej z przyległymi. W centrum wsi znajduje się Grób Nieznanego Żołnierza z odlanym w betonie orłem dzieło

miejscowego rzeźbiarza i malarza Jakuba Królczyka. Główne dominanty centrum miejscowości skupiające ludność stanowią - Dom Kultury z kaplicą i Remiza OSP.

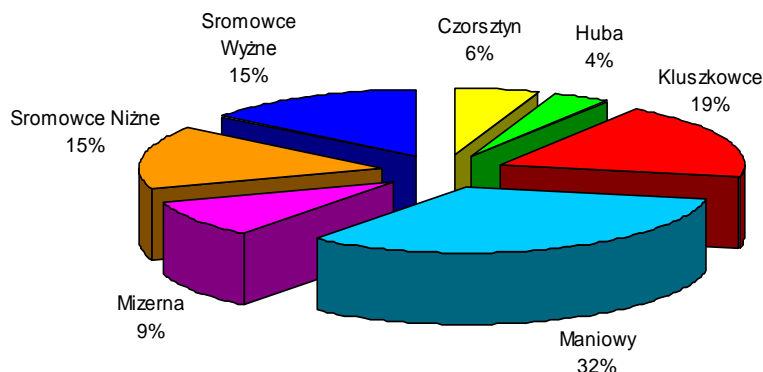
2. Położenie geograficzne

Kluszkowce – wieś położona w południowej części województwa małopolskiego, w powiecie nowotarskim, w gminie Czorsztyn /pow. 6172 ha/, zlokalizowana w dolinie potoku Kluszkowianka.

Wieś należy do Gminy Czorsztyn, która położona jest na styku trzech karpaccich krain geograficznych, tj. kotliny Orawsko – Nowotarskiej, Gorców, oraz Pienińskiego Pasa Skalnicowego. Kotlina Orawsko – Nowotarska sięga swoim wschodnim skrajem wzdłuż Doliny Dunajca po Czorsztyn. Na obszarze Gminy położone jest pasmo Pienin Właściwych z wyodrębniającym się pasmem Pienin Czorsztyńskich i Masywem Trzech Koron. Od zachodu poprzez dolinę Dunajca ze zbiornikiem zalewowym, Pieniny Właściwe graniczą z Pieninami Spiskimi, zaś na wschodzie do doliny Dunajca przylegają Małe Pieniny.

Gmina Czorsztyn składa się z siedmiu sołectw, które dzielą się wyraźnie na dwie grupy: Huba, Maniowy, Mizerna i **Kluszkowce** wraz z Czorsztynem łączy bliskie sąsiedztwo. Sromowce Niżne i Sromowce Wyżne dzieli od Maniów - siedziby władz samorządu 22 km. Podział taki jest wynikiem powstania zbiornika wodnego.

Wykres 1. Powierzchnia sołectw w gminie Czorsztyn

Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

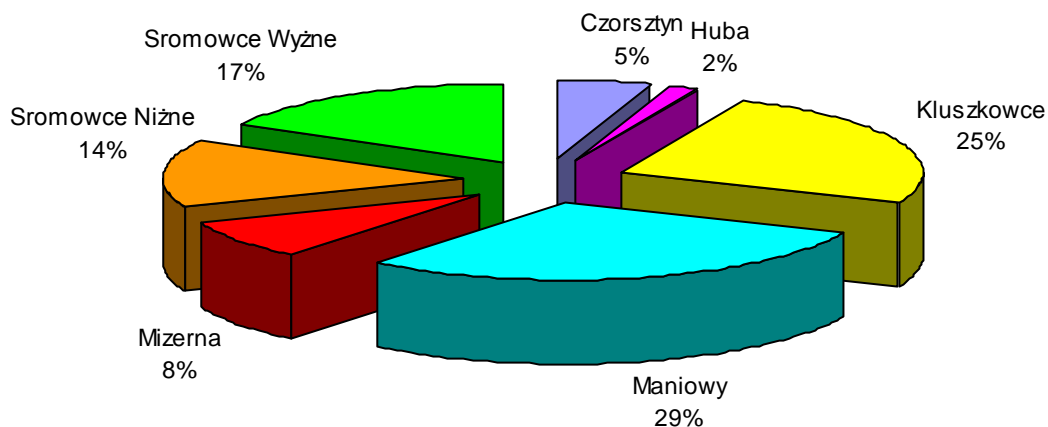
Powierzchnia sołectwa wynosi 1146 ha, co stanowi 19 % Gminy Czorsztyn.

3. Demografia

Gminę Czorsztyn zamieszkują 7205 osoby (stan na 31.12.2007r.), co stanowi około 4% mieszkańców powiatu nowotarskiego. Gęstość zaludnienia tego terenu wynosi 0,11 osób na 1 km² i jest niższa od średniej w powiecie nowotarskim.

Natomiast liczba mieszkańców województwa małopolskiego według danych GUS wyniosła na koniec 2007 roku 3279036 osób, w tym mieszkających na terenach wiejskich było 1 659 285 osób.

Wykres 2. Liczba mieszkańców poszczególnych sołectw gminy Czorsztyn według stanu na dzień 31.12.2007r.

Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Liczba mieszkańców wsi wynosi obecnie 1795 osób, co 25 % ogólnej liczby ludności gminy (stan na 31.12.2007r.). Gęstość zaludnienia wynosi 0,15 osób na 1 km².

Wyszczególnienie	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym
Kluszkowce	497	1088	210
Gmina Czorsztyn	1960	4354	891
Województwo małopolskie	681 899	2 076 688	520 449

Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Czorsztyn.

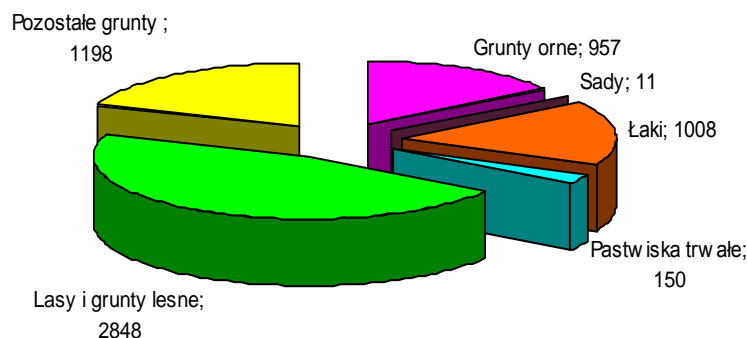
III. Inwentaryzacja zasobów służąca ujęciu stanu rzeczywistego

1. Rolnictwo, gospodarka

Rolnictwo gminy Czorsztyn charakteryzuje się, podobnie jak w całym województwie małopolskim, znacznym rozdrobnieniem gospodarstw rolnych, co wpływa na niską ich rentowność.

W strukturze gruntów dominują lasy i grunty leśne obejmujące 46,1% powierzchni gminy, następnie użytki rolne 34,5% oraz pozostałe grunty 19,4% powierzchni. Klasy bonitacyjne gleb są bardzo niskie, co niekorzystnie wpływa na rozwój rolnictwa.

Wykres 3. Struktura gruntów w gminie Czorsztyn w ha

Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Ogólna liczba gospodarstw w gminie to 887. Średnia wielkość gospodarstwa rolnego w gminie – 1,74 ha. Na terenie sołectwa znajdują się 193. Średnią wielkość gospodarstwa rolnego w sołectwie – 1,81 ha.

Klasy bonitacyjne gleb są bardzo niskie, co niekorzystnie wpływa na rozwój rolnictwa.

Na terenie gminy klasyfikacja gleb przedstawia się następująco:

Gleby bardzo dobre I i II klasa nie występują na terenie gminy.

Gleby dobre III klasa stanowi 5%

Gleby średnie IV klasa stanowi 25%

Gleby słabe i bardzo słabe V i VI klasy stanowią 70%.

W produkcji zwierzęcej zmniejsza się ilość krów mlecznych hodowanych w małych gospodarstwach, a z uwagi na dotychczasową niską opłacalność produkcji również większe gospodarstwa nie nastawiały się na hodowlę krów mlecznych.

Wśród podmiotów gospodarczych zdecydowanie najliczniej reprezentowany jest sektor prywatny, w którym dominującą grupę stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Obecnie wiodącym profilem miejscowych firm jest szeroko pojęta turystyka, wraz z całą bazą towarzyszącą, jak np.: gastronomia, usługi turystyczne, budownictwo, handel, działalność produkcyjna oraz pozostała działalność usługowa (flisacy).

Na dzień 31.12.2007r. na terenie gminy zarejestrowanych było 472 podmiotów gospodarczych, przy czym co roku w sezonie rejestruje się około 200 flisaków, w tym w sołectwie Kluszkowce 59 podmiotów gospodarczych.

Na terenie gminy nie ma zakładów przemysłowych, w związku, z czym szczególna rola przypada przedsiębiorstwom małym i średnim, charakteryzującym się wysoką dynamiką i elastycznością.

Szczególne cechy i wartościowe elementy środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu części obszaru gminy powodują, że funkcją dominującą tych obszarów jest turystyka. Do tych terenów należą tereny nadbrzeżne zbiornika czorsztyńskiego w rejonie Maniów i **Kluszkowiec**, rejon Nadzamcza w Czorszynie, część Pienin na wschód od Katow. Należy podkreślić, że na terenie gminy funkcjonują 53 zarejestrowane gospodarstwa agroturystyczne, w tym w Kluszkowcach 6. Ponadto wielu mieszkańców gminy uprawia zawód flisaka.

2. Rynek pracy

Stopa bezrobocia w powiecie nowotarskim na dzień 31.12.2007 roku wynosiła 9,2% (5603 osób), a w województwie małopolskim 8,8%. Bezrobotnych według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Targu, w grudniu 2007 r. było 271 osób, w tym 79 kobiet, podczas gdy 2005r. roku bezrobotnych na terenie gminy było 453 osób. Spośród w/w liczby bezrobotnych 141 osób posiada prawo do zasiłku.

Liczba bezrobotnych	2005	2006	2007
Ogółem, w tym:	453	304	271
kobiety	146	104	79

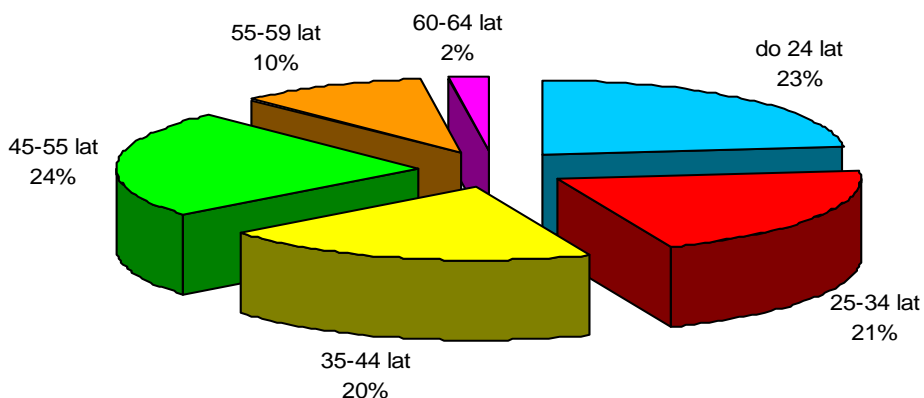
Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Targu.

Zauważa się tendencje spadkowe bezrobocia na terenie gminy, wynikające w szczególności z migracji ludności w celach zarobkowych.

Wśród mieszkańców gminy Czorsztyn największą grupę stanowią osoby z wykształceniem podstawowym i zawodowym, co nie pozostaje bez wpływu na poziom intelektualny społeczeństwa. Wykształcenie podstawowe i nieukończone podstawowe dominuje w grupie ludzi starszych i tak: 505 – osób w wieku powyżej 65 lat ma wykształcenie podstawowe, a 129 podstawowe nieukończone. Ciekawy jest fakt, że kobiety w gminie Czorsztyn zdecydowanie dominują nad mężczyznami, gdy chodzi o wykształcenie: wyższe - 118 kobiet i 76 mężczyzn, policealne odpowiednio 85 kobiet i 33 mężczyzn, średnie: 558 kobiet i 344 mężczyzn. Osoby z wykształceniem wyższym stanowią 3,49% społeczeństwa, podczas gdy z wykształceniem podstawowym 42,54%.

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych największą część stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej (ok. 40% ogółu bezrobotnych). Najmniejszą część bezrobotnych stanowiły osoby z wyższym wykształceniem (tylko 1% ogółu).

Wykres 4. Bezrobotni w podziale na grupy wiekowe w Gminie Czorsztyn według danych na dzień 31.12.2007r.

Opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Targu.

3. Oświata

Siec placówek oświatowych w gminie jest równomierna i zgodna z oczekiwaniami społecznymi. Składają się na nią:

- a) cztery szkoły podstawowe z klasami „O” w każdej szkole /Maniowy, Kluszkowce - **Szkoła Podstawowa w Kluszkowcach** Szkolna 2234-440 Kluszkowce, posiada Certyfikat przynależności do Sieci Szkół Promujących Zdrowie, Sromowce Wyżne i Sromowce Niżne/,
- b) dwa gimnazja /Maniowy i Sromowce Niżne/,
- c) oraz przedszkole w Kluszkowcach - **Gminne Przedszkole Publiczne w Kluszkowcach** St. Bochnaka 2434-440 Kluszkowce.

Na terenie sołectwa Kluszkowce dzieci podlegających obowiązkowi nauki w szkole jest w roku 2007/2008:

	Liczba dzieci uczęszczających do szkoły		Liczba nauczycieli	
	ogółem	w tym oddz. „0”	Etaty	osoby
Szkoła Podstawowa w Kluszkowcach	255	40	22	25
Szkoła Podstawowa w Maniowach	177	17	17	23
Szkoła Podstawowa w Sromowcach Niżnych	98	17	11	14
Szkoła Podstawowa w Sromowcach Wyżnych	143	21	11	15
Gimnazjum w Maniowach	219	-	18	20
Gimnazjum w Sromowcach Niżnych	116	-	11	15

Opracowano na podstawie danych Urzędu Gminy Czorsztyn.

4. Zdrowie

W gminie Czorsztyn podstawowa opieka zdrowotna realizowana jest przez Samodzielny Publiczny Gminny Ośrodek Zdrowia w Maniowach poprzez:

- poradnie lekarza medycyny rodzinnej i ogólnego,
- poradnie pediatryczną,
- poradnie ginekologiczną,
- poradnie chirurgiczną,
- poradnie otolaryngologiczną,
- gabinety rehabilitacyjne,
- gabinet stomatologiczny.
- punkt przyjęć pracowni analitycznej.

GOZ zapewnia mieszkańcom całodobową opiekę lekarską. W Sromowcach Niżnych funkcjonuje punkt lekarski podlegający SP GOZ, a w Sromowcach Wyżnych Oddział Ratunkowy .

Na terenie gminy funkcjonują apteki w Maniowach i Sromowcach Wyżnych.

5. Pomoc społeczna

Działaniami pomocy społecznej w gminie Czorsztyn zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Maniowach. Pracownicy ośrodka wykonują swoje zadania w rejonach opiekuńczych i świadcząc usługi w domu podopiecznego.

Działanie ośrodka polega w szczególności na przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń, pracy socjalnej, prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej, a także na: analizie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizacji zadań wynikających w rozeznaczonych potrzeb społecznych i rozwijaniu nowych form pomocy społecznej.

Celem działalności ośrodka jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

6. Bezpieczeństwo

Ochronę przeciwpożarową na obszarze gminy zapewnia siedem Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych . Remizy OSP znajdują się w każdej wsi pełniąc

równocześnie inne funkcje usługowe dla mieszkańców. **Jednostki OSP:** Huba, Maniowy, Mizerna, **Kluszkowce**, Czorsztyn, Sromowce Wyżne, Sromowce Niżne.

Wszystkie jednostki OSP są dobrze wyposażone w sprzęt specjalistyczny, a cała gmina wyposażona jest w sieć hydrantów p. poż. W ramach podnoszenia poziomu ochrony p. poż. OSP Maniowy została w styczniu 2006r. włączona do Krajowego Systemu Ratownictwa. W jednostce OSP Kluszkowce służbę pełni 35 strażaków ochotników. OSP posiada wóz bojowy średni Star, przyczepę 1-osiową, motopompy – 4 sztuki, agregat prądotwórczy, piłę spalinową i drobny sprzęt strażacki.

Bezpieczeństwo publiczne zapewnia Komisariat Policji w Krościenku n/D. W Maniowach funkcjonuje punkt dzielnicowych.

7. Kultura

Organizatorem życia kulturalnego na terenie gminy jest **Gminne Centrum Kultury w Kluszkowcach z/s w Maniowach** dysponujące **domami kultury w Kluszkowcach** oraz w Maniowach, a dyrekcja ma siedzibę w Urzędzie Gminy w Maniowach.

Gminne Centrum Kultury prowadzi działalność kulturalną w poszczególnych sołectwach gminy w oparciu o zespoły i koła zainteresowań, takie jak: zespół góralski „Maniowanie”, orkiestra dęta, kapela „Mizerzanie”, zespół góralski „Lubań”, regionalne zespoły dziecięce „Małe Flisoki” i „Sromowianie”. Gminne Centrum Kultury organizuje nie tylko działalność kulturalną, ale przede wszystkim promuje tradycje i folklor prowadząc zespoły regionalne, organizując od lat imprezy kulturalne.

Centrum integruje mieszkańców Gminy, potrafi godzić odmienności zwyczajowe (np. mieszkańców Gorców i Pienin) pokazując przewagę wspólnego działania na rzecz kultury nad partykularyzmami lokalnymi. Stąd w ciągu roku w każdej wsi jest organizowana jedna impreza kulturalna, przygotowywana przez jej mieszkańców pod patronatem Centrum. Centrum współpracuje także ze szkołami współorganizując konkursy i przeglądy oraz ze stanowiskiem ds. promocji w Urzędzie Gminy.

Niemalą wpływ na życie kulturalne mieszkańców ma **Gminna Biblioteka Publiczna z/s w Kluszkowcach**, posiadająca w każdej wsi gminy swoje filie. Księgozbiór wynosi 41.529 wolumenów.

W Kluszkowcach działa również zespół „LUBAŃ”.

Zespół działa od 1992 roku przy Gminnym Centrum Kultury w Kluszkowcach. Zespół liczy 70 członków. Prowadzony jest przez Mieczysława Wrocławskiego, Stanisława Gąsienicę i Magdalenę Szewczyk. Zespół prezentuje folklor podhalański.

8. Sport, turystyka i rekreacja

Sport

W Gminie Czorsztyn, liczącej niewiele ponad siedem tysięcy mieszkańców, na siedem wsi wszystkie mają zapewnione warunki do uprawiania sportu. W sześciu wsiach znajdują się pełnowymiarowe, dobrze utrzymane boiska do piłki nożnej.

W Kluszkowcach działają od 2000 r. Ludowe Kluby Sportowe (wcześniej były to Ludowe Zespoły Sportowe): „**Zapora**”, „**Czorsztyn - ski**” - zawodnicy „Czorsztyński” osiągają sukcesy w narciarstwie klasycznym.

Klub sportowy LKS CZORSZTYN-SKI - sekcja narciarstwa alpejskiego liczy blisko 60 członków - dzieci i młodzież w wieku od 6 do 18 lat. Treningi prowadzone są w trzech grupach wiekowych. Klub zatrudnia trzech wykwalifikowanych i doświadczonych trenerów. Członkami Klubu są dzieci i młodzież z terenu Gminy Czorsztyn i okolic. Działalność Klubu prowadzona jest przez cały rok, nie tylko na stacji narciarskiej w Kluszkowcach. Zimą członkowie Klubu uczestniczą w zawodach organizowanych na stokach narciarskich w kraju.

W okresie letnim organizowany jest obóz sportowy oraz jedno - dwu- dniowe, wycieczki rowerowe i wędrówki górskie. Przez cały rok organizowane są również zajęcia na basenie. Klub prowadzi bardzo ożywioną działalność, w której dzieci i młodzież uczestniczą bardzo chętnie i z dużym zapałem. **Spośród 30 klubów działających w Małopolsce, LKS CZORSZTYN-SKI w sezonie zimowym 2007/2008 zajął 5 miejsce w Małopolskiej Okręgowej Lidze Narciarskiej.**

Poza Ludowymi Klubami Sportowymi działa Uczniowski Klub Sportowy - UKS „Szarotka” Kluszkowce.

Turystyka

Gmina Czorsztyn posiada obecnie, szczególnie po utworzeniu zbiornika na Dunajcu, unikalne w skali kraju warunki do rozwoju różnych form turystyki. Wielość atrakcji przyrodniczych, kulturowych oraz różnorodność krajobrazowa sprawiają, że teren ten, po odpowiednim jego zagospodarowaniu i zarządzaniu stać się może w przyszłości znaczącym obszarem turystycznym. Połączenie: gór (Pieniny, Gorce), wody (jezioro Czorsztyńskie, rzeka Dunajec), dużych kompleksów leśnych oraz wspaniałych widoków i panoramy na Tatry, Gorce sprawia, że niewiele jest podobnych miejsc w Polsce, w których na tak małym obszarze nagromadzone byłoby tyle ciekawych obiektów i miejsc wartych zwiedzenia. Unikalność w skali kraju potęgują jeszcze: żywy folklor i kultura ludowa. Wszystko to sprawia, że obszar ten ma bardzo korzystne warunki i predyspozycje dla szeroko pojętych: rekreacji, turystyki i wypoczynku w różnych formach.

Nad Zalewem Czorsztyńskim powstała **Osada Turystyczna „Czorsztyn”** czyli skansen drewnianych obiektów letniskowych z przełomu XIX i XX wieku, przeniesionych z dna obecnego zbiornika. Osada, pełniąca funkcje muzealne, stanowi jednocześnie dobrze zorganizowane zaplecze konferencyjno - noclegowe. Warto

zwiedzić także muzeum etnograficzne w zagrodzie Królczyka.

„Organy „ pomnik autorstwa Władysława Hasióra na przełęczu Snózka w 1966 r. wzniesiony „wiernym synom Ojczyzny poległym w walce o utrwalanie władzy ludowej”. Organy nigdy nie zostały dokończone miały posiadać jeszcze gwizdki w których wiatr miał wygrywać melodie.

Podążając niebieskim szlakiem, **dojdziemy z**

Kluszkowiec na górę Lubań (1211 m n.p.m.). Ruch turystyczny w gminie koncentruje się w Pienińskim Parku Narodowym, Sromowcach Niżnych oraz w pasie nadwodnym zbiornika, głównie w miejscowościach **Kluszkowce** i Mizerna.

Najdynamiczniej rozwijająca się forma turystyki i wypoczynku w gminie Czorsztyn jest agroturystyka. Infrastrukturę noclegową tej formy turystyki tworzą: hoteliki, pensjonaty, schroniska i kwatery prywatne. Turystyka wiejska oferuje następujące możliwości m.in.

- wypoczynku w środowisku odmiennym od warunków życia i pracy na obszarach zurbanizowanych,
- kontaktu bezpośredniego ze zdrowym środowiskiem przyrodniczym,
- kontaktu z życiem wiejskim,
- zwiedzania atrakcyjnych miejsc,
- korzystania z ciszy, spokoju i walorów małego ruchu

O dynamicznym jej rozwoju w gminie świadczy fakt, że jeszcze 8 lat temu nie było w gminie żadnego tego typu gospodarstwa, a w roku 2007 ich ilość osiągnęła 53 i stale się zwiększa, co jest wynikiem odchodzenia mieszkańców od tradycyjnego wynajmowania kwater na rzecz prowadzenia gospodarstw agroturystycznych. Agroturystyka w gminie rozwija się równomiernie w całej gminie. Część gospodarstw agroturystycznych skupiona jest w stowarzyszeniu – Galicyjskie Gospodarstwa Gościnne. Promują oni swoją działalność na targach i innych imprezach turystycznych.

Rekreacja

U wylotu Kluszkowanki powstało centrum sportów wodnych z przystanią dla jachtów i wypożyczalnią sprzętu wodnego. Renomę sięgająca daleko poza granice Gminy posiada **Ośrodek Narciarsko – Rekreacyjny „Czorsztyn-Ski”** umiejscowiony na stokach góry Wdżar. Oryginalny stożek góry Wdżar (767 m n.p.m.) zbudowany jest z andezytów, skały w Gorcach i całych Beskidach na ogół nie występującej (oprócz góry Wdżar podobną budowę ma tylko góra Bryjarka w Szczawnicy).

Obecnie góra Wdżar stanowi rozbudowane centrum rekreacyjne, oferujące wiele atrakcji turystom zarówno w zimie jak i w lecie. W Ośrodku Narciarsko Wypoczynkowym „Czorsztyn-Ski” działają 3 wyciągi orczykowe i wyciąg krzeselkowy, a trasy posiadają zróżnicowany stopień trudności – od trasy dla dzieci i

początkujących aż po trasę „czerwoną” z homologacją FIS - dla najbardziej zaawansowanych. Czynne są także trasy biegowe. Wszystkie trasy są sztucznie dośnieżane i oświetlone, co pozwala na bezpieczne korzystanie z tras zjazdowych, nawet do późnych godzin nocnych.

Na górze Wdźar nie brakuje także całorocznych atrakcji. Należą do nich: wyciąg krzesełkowy na szczyt góry, która jest wspaniałym punktem widokowym, zjeżdżalnia grawitacyjna Alpine Coaster o długości 1000 metrów czy hodowla strusi. Góra jest także rajem dla miłośników sportów ekstremalnych. Organizowane są tutaj rajdy samochodów terenowych, a w nieczynnym kamieniołomie zawody wspinaczkowe. Od paru lat staje się kultowym miejscem dla paralotniarzy. Loty na paralotni organizowane są przez Aeroklub Nowy Targ. Ten sam aeroklub organizuje również loty turystyczno – widokowe m.in. nad Gorcami i Pieninami.

W 2008 roku w Plebiscycie „Wielkie Odkrywanie Małopolski” Czorsztyn Ski - góra Wdźar w Kluszkowcach otrzymała 1 miejsce w kategorii atrakcja turystyczna.

Dzięki obecności zbiornika Czorsztyńskiego w gminie panują doskonałe możliwości uprawiania turystyki wodnej. Wzdłuż brzegów zbiornika funkcjonuje siedem przystani i wypożyczalni sprzętu pływającego – na obszarze w Czorsztynie, **Kluszkowcach** i Maniowach. Wypożyczyć tam można rowery

wodne, łódki, kajaki, a także wyczarterować jacht. Prowadzony jest także kurs na stopień żeglarza jachtowego. Turyści mogą także zwiedzać jezioro na pokładzie statku „Biała Dama” oraz korzystać z gondoli.

9. Zabytki

Zabytkowe obiekty sakralne występujące na terenie wsi to kapliczka murowana z drugiej połowy XIX wieku z ludowym wyposażeniem oraz kaplica szafkowa na granicy wsi. Tradycyjna zabudowa wiejska reprezentowana jest przez domy drewniane, zrębowe, usytuowane szczytem do drogi z zabudową gospodarczą, a także domy nawiązujące do wzorów uzdrowskich willi. W Kluszkowcach znajduje się także pomnik Nieznanego Żołnierza z 1918 roku i współczesny pomnik na przełęczy Snozka projektu W. Hasióra.

Na terenie całego sołectwa obowiązuje ponadto zachowanie i konserwacja zespołów i obiektów o charakterze zabytkowym, nie wpisanych do rejestru zabytków, a znajdujących się w zasobach ewidencyjnych WKZ, takich jak:

- drewniano-murowany budynek tzw. „domu ludowego” z poł. XX w. przy ul. Strażackiej,
- murowany budynek d. szkoły ludowej z 2 poł. XIX w. przy ul. Szkolnej,
- kapliczka murowana z 2 poł. XIX w. z ludowym wyposażeniem,
- drewniany krzyż z 4 cw. XX w. z kapliczka szafkowa (na granicy wsi),
- cmentarz parafialny z okresu 20-lecia międzywojennego,
- pomnik Nieznanego Żołnierza z 1918 r.,
- pomnik ofiar walk wewnętrznych z okresu po II wojnie światowej (tzw. „żelazne organy” Wł. Hasióra) na przełęczy Snozka,

a ponadto, po wprowadzeniu do gminnej ewidencji zabytków:

- drewniane domy zrębowe, usytuowane szczytem do drogi wraz z zabudowa gospodarcza przy ul. Baka, ul. Strażackiej oraz ul. Kluszkowianka,
- drewniane domy przy ul. Szkolnej, nawiązujące do wzorów tradycyjnych willi uzdrowskich.

10. Środowisko naturalne

Klimat

Obecnie klimat obszaru gminy pozostaje pod wpływem zmian wynikających z istnienia zbiorników czorsztyńskiego i sromowieckiego. Na całym obszarze przez przeważającą część roku (60% dni w roku) pogodę kształtuje powietrze polarno – kontynentalne, przez około 25% dni w roku napływa powietrze polarno-morskie, a przez pozostałe dni napływają masy powietrza zwrotnikowego lub arktycznego.

Pieniny i okolice leżą w cieniu opadowym, co powoduje, że mają one niskie sumy opadów /650 – 750 mm/ rocznie i małą liczbę dni z opadami. Są one raczej krótkie i niewielkie, występują głównie w miesiącach letnich. Zachmurzenie jest niewielkie, zwłaszcza latem i jesienią. Pokrywa śniegu pojawia się w połowie listopada, a zanika na początku kwietnia. Lata są ciepłe (średnia temperatura w lipcu ok. 15 °C), zimy niezbyt mroźne – (średnia temperatura w styczniu wynosi 4 °C). Średnia temperatura w roku dla tego terenu wynosi około 6 °C.

Wiatry zachodnie i północno – zachodnie oraz wschodnie, są one słabe 1 – 2 m/s w dolinie, natomiast wraz z wysokością ich siła rośnie nawet do 15 m/s. Wiatry halne są słabo odczuwalne, natomiast występują silne wiatry lokalne – przeciągi (w dolinach). Charakterystyczne dla terenu są mgły, występujące głównie we wschodniej części kotliny i bardzo efektownie wyglądające ze szczytów. Mgły te zazwyczaj utrzymują się długo, bowiem nie mogą spłynąć zgodnie ze spadkiem terenu z powodu zwężenia doliny.

Urozmaicona rzeźba terenu powoduje zróżnicowanie mikroklimatów. Kotliny i doliny potoków są wilgotniejsze i chłodniejsze. Południowe ściany skalne są bardziej suche, ale cieplejsze i bardziej ukształtowane.

Wody powierzchniowe

Cały obszar Gminy jest położony w obrębie zlewiska Morza Bałtyckiego, dorzecza Wisły, w zlewni Dunajca odwadniany przez jego lewobrzeżne dopływy. Dominującymi elementami hydrologicznymi w tym obszarze są zbiorniki Czorsztyń – Niedzica ze zbiornikiem wyrównawczym Sromowce Wyżne oraz odcinek Dunajca położony poniżej zbiornika. Odwadniające obszar gminy dopływy Dunajca zasilające zbiorniki czorsztyński i sromowiecki to: Huba, Piekiełko, Limierzysko, Sygulina,

Mizerzanka, Kluszkowianka, Głęboki Potok. Potoki te podobnie jak Dunajec, cechuje duża nierównomierność przepływu i gwałtowne wezbranie. Rejon Sromowiec Niżnych odwodniony jest przez potok Galasek i Macelowy z dopływami.

Szata roślinna i fauna

Pod względem szaty roślinnej i świata zwierząt obszar gminy cechują wybitne walory. Obszary najcenniejsze, o wysokim stopniu naturalności i dużym bogactwie rzadkich zespołów roślinnych i gatunków, objęte są ochroną Pienińskiego Parku Narodowego. Do bardzo cennego zespołu należy czorsztyńskie wzgórze zamkowe. Występuje tu wiele cennych gatunków rzadkich reliktyw, a także endemity; m.in. tylko w Pieninach występujące rośliny jak pszonak pieniński i smagliczka. Na górze Wdźdar rośnie paproć rozrzutka brunatna. Jest to jedyne w Polsce miejsce jej występowania. około 50 gatunków ssaków (m. in. wydra, bóbr, tchórz, żbik, ryś, gronostaj, borsuk, kuna, jeleń, sarna, dzik) 15 gatunków nietoperzy wśród nich rzadki podkasaniec mały. Według ustaleń Państwowej Akademii Nauk w skład awifauny Pienińskiego Parku Narodowego wchodzi 166 gatunków ptaków, z czego ok. 100 gniazduje na tym terenie (bocian, bocian czarny, czaple siwe, puszczyk uralski, dzięcioł czarny i trójpalczasty, puchacz, orzeł przedni itp.)

Oryginalny stożek góry Wdźdar (767 m n.p.m.) zbudowany jest z andezytów, skały w Gorcach i całych Beskidach na ogół nie występującej (oprócz góry Wdźdar podobną budowę ma tylko góra Bryjarka w Szczawnicy). Wzgórze andezytowe jest stosunkowo słabo porośnięte roślinnością, jednak występują tu liczne gatunki kserotermiczne. Jest to również jedyne obszar w Karpatach Polskich ze stanowiskiem paproci rozrzutki brunatnej. Na grzbiecie Wdźdaru znajduje się andezytowe gołoborze, a na jednej ze skał można rozpoznać lokalną ujemną anomalię magnetyczną. podobna występuje na szczycie Wdźdaru. Obie możemy zlokalizować za pomocą kompasu. Po przyłożeniu go do skały, igła magnetyczna wskaże północ w kierunku południowym. Anomalie te powstały w wyniku uderzenia pioruna. Od 1870 roku andezyt był eksploatowany w nieczynnym obecnie kamieniołomie na południowych stokach góry.

Na terenie gminy położony jest niewielki fragment drzewostanu „Lasek”, chroniący drzewostan jodłowo -świerkowy oraz rezerwat Modrzewie (**Kluszkowce**) chroniący cenne drzewostany modrzewia polskiego naturalnego pochodzenia.

11. Infrastruktura techniczna

Gospodarka wodna

Na terenie gminy systemem zaopatrzenia w wodę zarządza Zakład Gospodarki Komunalnej (zakład budżetowy), podlegają mu wodociągi w Maniowach, **Kluszkowcach**, Czorsztynie i Sromowcach Wyżnych. System zaopatrzenia w wodę nie jest powiązany z sąsiednimi gminami. Z gminnej sieci wodociągowej korzysta ok. 4500 osób, co stanowi 62% mieszkańców Gminy. Pozostała część mieszkańców zaopatrywana jest w wodę z małych lokalnych wodociągów obsługujących najwyżej od kilkunastu do kilkudziesięciu gospodarstw. Największe wodociągi obsługiwane przez prywatne spółki wodne znajdują się na Hubie, w Mizernej, **Kluszkowcach**, Sromowcach Wyżnych i Niżnych. Generalnie 98% mieszkańców zaopatrywanych jest w wodę z sieci wodociągowej w gminie.

Długość gminnej czynnej sieci wodociągowej z przyłączami, obsługiwanej przez zakład Gospodarki Komunalnej:

Miejscowość	Długość w km	Liczba przyłączonych budynków do sieci
Kluszkowce	4,7	139

Opracowano na podstawie danych Urzędu Gminy.

Kluszkowce zaopatrywane są w wodę z istniejącego systemu zaopatrzenia w wodę opartego na ujęciu wody powierzchniowej potoku Mizerna - główny zbiornik wyrównawczy wody przy ul. Kamieniarskiej o pojemności 500 m³. oraz lokalnych ujęć źródeł wody zlokalizowanych na terenie wsi. Część mieszkańców indywidualny system w oparciu o lokalne i indywidualne wodociągi.

Gospodarka ściekowa

Na terenie gminy systemem odprowadzania ścieków zarządza Podhalańskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. Aktualnie w gminie funkcjonują lokalne systemy kanalizacyjne z oczyszczalniami ścieków w następujących wsiach:

Maniowy, **Kluszkowce**, Czorsztyn, Sromowce Wyżne. Z gminnej sieci kanalizacyjnej korzysta ok. 75% mieszkańców gminy.

Poniższa tabela przedstawia długość gminnej czynnej sieci kanalizacyjnej z przyłączami:

Miejscowość	Długość w km	Liczba przyłączonych budynków do sieci
Kluszkowce	13	393

Opracowano na podstawie danych Urzędu Gminy.

Kluszkowce odprowadzają ścieki na istniejącą mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków o przepustowości Q_{max} 350 m³/d, zlokalizowaną w Kluszkowcach nad zatoką jeziora Czorszyńskiego.

Gospodarka odpadami

Gmina Czorsztyn, z uwagi na potrzebę ochrony środowiska naturalnego szczególną wagę przykładą do gospodarki odpadami. Jest jedną z niewielu gmin w Polsce, która przejęła i wdrożyła do realizacji program utylizacji eternitu. Odbiór odpadów komunalnych /brak jest odpadów przemysłowych/ organizowany jest przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Maniowach, a dotyczy 1400 gospodarstw domowych i podmiotów gospodarczych. W gminie od kilku lat prowadzona jest segregacja odpadów, w tym stłuczki szklanej i opakowań z tworzyw sztucznych. Usługi komunalne świadczy Zakład Gospodarki Komunalnej (ZGK).

System energetyczny

Przez teren gminy przebiegają napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego (WN) i średniego napięcia (SN). Mają one znaczenie ponadlokalne, są to:

- linia napowietrzna 110 kV relacji Niedzica – Krościenko – Nowy Sącz,
- linia napowietrzna 15 kV relacji GPZ Szaflary – Krościenko.

Źródła zaopatrzenia gminy Czorsztyn w energię elektryczną są usytuowane wyłącznie poza obszarem Gminy. Energia z tych źródeł (przede wszystkim z GPS Szaflary, a także z GPZ Niedzica) jest doprowadzana liniami napowietrznymi średniego napięcia 15 kV do stacji transformatorowych 15/0,4 kV rozmieszczonych w poszczególnych miejscowościach gminy, a następnie dostarczana do odbiorców siecią rozdzielczą niskiego napięcia 0,4 kV. Energia elektryczna dostarczana jest mieszkańcom gminy przez przedsiębiorstwa energetyczne. Są to: ENION oraz Zespół Elektrowni Wodnych Niedzica S.A.

Drogi i komunikacja

Komunikacja na terenie gminy i poza nią możliwa jest jedynie poprzez transport kołowy - brak jest transportu kolejowego. Układ drogowy podstawowy na obszarze gminy stanowią:

a/ droga wojewódzka regionalna nr 969: relacji Nowy Targ - Nowy Sącz – odcinek o długości około 7, 5 km o twardej nawierzchni,

b/ drogi powiatowe:

- nr 25406 – Krośnica – granica gminy – Czorsztyn – Sromowce Wyżne – Wygon – Sromowce Niżne – odcinek o długości 10,6 km o twardej nawierzchni,

- nr 25407 Sromowce Wyżne – Zapora – granica gminy Łapsze Niżne odcinek długości 1, 5km o twardej nawierzchni,

c/ drogi gminne – długość 63 km, w tym 49 km o twardej nawierzchni,

Długość dróg gminnych na terenie sołectw wg stanu na 31.12.2007r.: 15,17 km.

Stan techniczny dróg gminnych asfaltowych należy ocenić jako dobry. Gmina od wielu już lat inwestuje w rozwój własnej infrastruktury drogowej dbając o jej jakość i stan techniczny. Jednak wiele dróg wymaga jeszcze gruntownej modernizacji nawierzchni. Drogi wewnętrzne w zdecydowanej większości stanowią drogi gruntowe, pełniące funkcje dojazdowa do pól, obszarów leśnych i oddalonych osiedli.

Usługi telekomunikacyjne, internetowe, telewizja:

Na terenie gminy działa sieć telefonii kablowej Telekomunikacji Polskiej SA oraz sieci telefonii komórkowej (ERA GSM, PLUS GSM i Centertel). Abonenci telefonii przewodowej gminy Czorsztyn dysponują w pełni zautomatyzowanymi połączeniami AC MM (Automatycznych Central Międzydzielnicowych). Abonenci telefonii przewodowej w gminie należą do nowosądeckiej strefy numerycznej.

W poszczególnych miejscowościach gminy dostęp mieszkańców do sieci telekomunikacyjnej jest wyrównany, a cała gmina ma wskaźniki lepsze od średnich dla gmin wiejskich w Polsce.

2. Analiza zasobów sołectwa

Rodzaj zasobu	Brak	Jest
Środowisko przyrodnicze		
- walory krajobrazu		X
- walory klimatu (mikroklimat, wiatr, nasłonecznienie)		X
- walory szaty roślinnej (np. runo leśne)		X
- cenne przyrodniczo obszary lub obiekty		X
- świat zwierzęcy (ostoje, siedliska)		X
- osobliwości przyrodnicze	X	
- wody powierzchniowe (cieki, rzeki, stawy)		X
- podłoże, warunki hydrogeologiczne		X
- gleby, kopaliny		X
Środowisko kulturowe		
- walory architektury wiejskiej i osobliwości kulturowe		X
- walory zagospodarowania przestrzennego		X
- zabytki		X
- zespoły artystyczne	X	
Dziedzictwo religijne i historyczne		
- miejsca, osoby i przedmioty kultu		X
- święta, odpusty, pielgrzymki		X
- tradycje, obrzędy, gwara		X
- legendy, podania i fakty historyczne		X
- ważne postacie historyczne	X	
- specyficzne nazwy	X	
Obiekty i tereny		
- działki pod zabudowę mieszkaniową		X
- działki pod zakłady usługowe i przemysł		X
- pustostany mieszkaniowe, magazynowe i po przemysłowe	X	
- tradycyjne obiekty gospodarskie wsi (kuźnie, młyny)		X
- place i miejsca publicznych spotkań		X
- miejsca sportu i rekreacji		X
Gospodarka, rolnictwo		
- specyficzne produkty (hodowle, uprawy polowe)	X	
- znane firmy produkcyjne i zakłady usługowe	X	
- możliwe do wykorzystania odpady poprodukcyjne	X	
Sąsiedzi i przyjezdni		
- korzystne, atrakcyjne sąsiedztwo (duże miasto, arteria komunikacyjna, atrakcja turystyczna)		X
- ruch tranzytowy		X
- przyjezdni stali i sezonowi		X
Instytucje		
- placówki opieki społecznej	X	
- szkoły		X
- Dom Kultury		X
Ludzie, organizacje społeczne		
- OSP		X
- KGW		X

IV. Analiza SWOT

Analiza SWOT Jest to analiza mająca na celu przeprowadzenie inwentaryzacji zasobów oraz ustalenie słabych i mocnych stron miejscowości oraz najbliższego otoczenia społeczno-gospodarczego, infrastrukturalnego i przyrodniczego, które przekłada się bezpośrednio na szanse i/lub zagrożenia wsi w okresie perspektywnym.

Praca nad analizą SWOT w sołectwie Kluszkowce w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego związanego z przeprowadzeniem diagnozy sytuacji wsi, pozwoliły na uzyskanie opinii, spostrzeżeń, wniosków i uwag odnośnie stanu wyjściowego. Zdobyta wiedza umożliwiła przeprowadzenie dyskusji na temat wewnętrznych atutów, możliwości i pozytywnych cech wsi umożliwiających podejmowanie skutecznych działań służących rozwojowi społeczno-gospodarczego. Wiele uwagi poświęcono także czynnikom hamującym tę działalność. Dyskusja na temat pozytywnego i negatywnego wpływu otoczenia zewnętrznego na proces tworzenia warunków do wzrostu konkurencyjności regionu wiejskiego dotyczyła określenia okazji, możliwości i szans oraz zagrożeń związanych z planowaniem, organizacją, zarządzaniem, a zwłaszcza finansowaniem działań ze środków zewnętrznych w tym z Unii Europejskiej.

1. *Mocne strony - atuty rozwoju sołectwa*

- walory krajobrazowo – przyrodnicze (Pieniny, Spływ Dunajcem, Gorczański i Pieniński Park Narodowy, Jezioro Czorsztyńskie) oraz historyczne i kulturowe,
- tradycyjny obszar recepcji turystycznej ze stosunkowo rozpoznawalna marka,
- możliwość uprawiania wielu rodzajów turystyki,
- dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna,
- duża ilość miejsc noclegowych oraz gościnność i życzliwość dla przyjezdnych – agroturystyka,
- czyste środowisko naturalne, brak uciążliwego przemysłu, rolnictwo naturalne, dobry klimat,
- bliskość Tatr i Zakopanego oraz granicy ze Słowacją,
- bogactwo kulturowe i kultywowanie tradycji- żywy folklor, granica trzech regionów kulturowych: Podhala, Pienin i Spisza,

- młode społeczeństwo,
- obowiązujący nowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego oraz przystąpienie do zmiany MPZP,
- wysoki poziom oświaty na szczeblu podstawowym,
- duża dynamika i potencjał rozwoju miejscowości.

2. Słabe strony czynniki ograniczające rozwój

- słaba infrastruktura turystyczna, sportowa i rekreacyjna, brak informacji turystycznej,
- brak miejsc pracy, niska przedsiębiorczość, ukryte bezrobocie agrarne,
- niezadowolający stan dróg gminnych publicznych i wewnętrznych oraz nieuregulowane prawnie tereny pod drogami, brak chodników,
- słabe zaplecze i oferta rozrywki kulturalnej,
- rolnictwo- rozdrobnienie, słaba infrastruktura rolna, niskie klasy gleb,
- słabo funkcjonujący system bezpieczeństwa publicznego,
- wysokie zadłużenie gminy do 2010 roku.

3. Szanse – możliwości rozwoju sołectwa, wynikające z otoczenia

- wzrost napływu środków strukturalnych UE,
- moda na agroturyzm i różne typy turystyki oraz ekologie,
- wykorzystanie walorów przyrodniczych Sołectwa (Rezerwat Modrzewie),
- dalszy rozwój letniego i zimowego ośrodka turystycznego „Czorsztyn – ski”
- rozbudowa drogi krajowej 47 Zakopane – Kraków (Zakopianka) i budowa nowego łącznika od Nowego Targu do drogi wojewódzkiej 969 – rozprowadzenie ruchu w kierunku Pienin,
- modernizacja wiaduktu w ciągu drogi wojewódzkiej 969 wraz z modernizacją skrzyżowań w rejonie Kluszkowiec – poprawa dostępności miejscowości,
- budowa drogi Królówka do ośrodka „Czorsztyn – ski”
- rosnące zainteresowanie osiedlaniem się na terenach wiejskich,
- rosnąca świadomość młodzieży o potrzebie wykształcenia,

- odpowiednia polityka przestrzenna w zakresie budownictwa mieszkalnego i letniskowego.

4. Zagrożenia - czynniki niesprzyjające, wynikające z otoczenia

- brak uregulowań prawnych w stosunku do rolnictwa w terenach górskich,
- nieustabilizowana polityka podatkowa państwa,
- przerzucenie obowiązków państwa w zakresie finansowania oświaty na gminy – rok rocznie malejąca subwencja,
- odpływ młodych wykształconych mieszkańców do miasta i zagranicę,
- nieotrzymanie środków zewnętrznych na dokończenie priorytetowych inwestycji,
- konkurencyjność sąsiednich ośrodków turystyczno – wypoczynkowych.

V. Plan działań

1. Opis zadań do realizacji

Planowane projekty i zadania inwestycyjne na lata 2008-2015 zostały przedstawione w niniejszym rozdziale. Wszystkie zadania są zgodne z założeniami Strategii Rozwoju Gminy Czorsztyn, jak również z Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czorsztyn.

Wyróżnić należy 2 grupy projektów. Są to:

- projekty dotyczące budowy, rozbudowy i modernizacji **infrastruktury technicznej**,
- projekty dotyczące budowy, rozbudowy i modernizacji **infrastruktury społecznej**.

Planowane do realizacji zadania:

Zadanie 1. Modernizacja budynku Domu Kultury w Kluszkowcach

- wymiana stolarki okiennej w całym budynku oraz częściowo także stolarki drzwiowej, remont klatki schodowej poprzez rozebranie boazerii i obicie ścian płytami gipsowo – kartonowymi (ok. 32 m²), następnie malowanie korytarza i klatki schodowej,
- remont 2 toalet poprzez licowanie ścian i podłogi płytkami ceramicznymi, wymianę urządzeń łazienkowych montaż 2 drzwi wewnątrz toalet – dostosowanie do przepisów sanitarno – higienicznych,
- odnowienie ścian i sufitu w sali widowiskowej i w pomieszczeniu zaplecza kuchennego sali oraz modernizacja sceny polegająca na wykonaniu obicia ścian i sufitu deskami – stylizowane na wnętrze izby góralskiej,

- ocieplenie ściany północnej budynku styropianem oraz wykonanie wyprawy elewacyjnej z tynku akrylowego o pow. ok. 55 m²,
- remont dojścia do budynku poprzez rozebranie nawierzchni z płyt betonowych i ułożenie kostki brukowej (pow. ok. 23 m²) oraz naprawa i regulacja 8 stopni schodów wejściowych z płyt z kamienia naturalnego.

Zadanie 2. Remont budynku Domu Ludowego – Kaplicy w Kluszkowcach

Etap I:

- remont pokrycia dachowego oraz rynien i rur spustowych (czyszczenie, konserwacja i malowanie pokrycia dachu z blachy ok. 600 m², wymiana zniszczonej części pokrycia – wymiana na nową blachę ok. 90 m²),
- wymiana stolarki okiennej – 2 okna i drzwi wejściowych stalowych na aluminiowe w pomieszczeniach zajmowanych przez Gminną Bibliotekę Publiczną,

Etap II:

- generalny remont ogólnodostępnej toalety dla osób korzystających z obiektu,
- wymiana stolarki okiennej i drzwiowej w części budynku – Kaplicy z zachowaniem oryginalnego wyglądu i przeniesieniem witraży w oknach.

Zadanie 3. Budowa ronda w centrum wsi i przeniesienie Pomnika Nieznanego Żołnierza

- przeniesienie Pomnika Nieznanego Żołnierza,
- budowa ronda na skrzyżowaniu głównych ulic w Kluszkowcach – wprowadzenie nowej, podnoszącej bezpieczeństwo na skrzyżowaniu dróg, organizacji ruchu w tym wyznaczenie i oznakowanie przejść dla pieszych.

Zadanie 4. Modernizacja boiska sportowego na Stylchynie

- adaptacja pomieszczeń poddasza w budynku szatni sportowej na pokoje noclegowe,
- utwardzenie placu postojowego dla samochodów i autokaru przy budynku szatni
- uzupełnienie ogrodzenia terenu, ustawienie piłko chwyków oraz nasadzenie odpowiednich drzew od strony zachodniej
- remont płyty boiska.

Zadanie 5. Budowa drogi gminnej o nazwie lokalnej Królówka

- przebudowa sieci wodociągowej na długości 210 m,
- wykonanie wpustów ulicznych, będących wyposażeniem technicznym drogi,
- ułożenie rur osłonowych pod przyszły kabel energetyczny oświetlenia ulicznego,
- ułożenie pod zjazdami przepustów w ciągu rowu przydrożnego
- wykonanie podbudowy jezdni i pobocza utwardzonego, wykonaniu obrzeży, krawężników,

- wykonanie jednostronnego pobocza utwardzonego kostką brukową,
- wykonanie nowej nawierzchni jezdni z masy mineralno-bitumicznej na całej długości jezdni 845 m.

Zadanie 6. Wykonanie ścieżek pieszych, dydaktycznych od pomnika Hasiora wokół Góry Wdżar i nawiązanie do ścieżki przyrodniczo leśnej w Rezerwacie Modrzewie

- oznakowanie trasy i częściowe utwardzenie dróg i ścieżek polnych tworzących pętlę wokół Góry Wdżar o długości łącznie ok. 2,5 km
- ustawienie dużych tablic informacyjnych z mapą na punktach otwierających ścieżkę przy parkingu na Snozce i przy pomniku Hasiora oraz tablic informacyjnych w punktach przystankowych na trasie ścieżki pieszej
- zagospodarowanie terenu pod pomnikiem poprzez ustawienie ławo – stołów w ilości 3 szt i wykonanie miejsca na ognisko lub grilla

Zadanie 7. Rozbudowa Szkoły Podstawowej o gimnazjum, salę gimnastyczną oraz przedszkole i bibliotekę

- budowa nowego obiektu mieszczącego szkołę podstawową, przedszkole, bibliotekę publiczną oraz stołówkę i pomieszczenia dla „zielonej szkoły”
- budowa sali gimnastycznej,
- rozbudowa istniejącego budynku w celu utworzenia gimnazjum,
- budowa boisk sportowych przyszkolnych.

2. Uzasadnienie realizacji zadań i oczekiwane rezultaty

Realizacja zadań w ramach Planu Odnowy Miejscowości Kluszkowce przyczyni się do polepszenia wizerunku miejscowości, podniesienia poziomu życia lokalnej społeczności, rozwoju społeczno-kulturowego oraz pobudzenia aktywności sportowo-rekreacyjnej. Ma służyć głównie integracji społeczności lokalnej i rozwojowi organizacji społecznych.

Zadanie 1 Modernizacja budynku Domu Kultury w Kluszkowcach

Cel strategiczny:

- poprawa infrastruktury turystycznej, sportowej i rekreacyjnej

- zapewnienie bezpieczeństwa publicznego w gminie

Rezultat:

- poprawa zaplecza sportowo- rekreacyjnego
- działania na rzecz rozwoju jednostek OSP

Odbiorcy:

- ludność miejscowości i terenu gminy Czorsztyn
- turyści

Zadanie 2. Remont budynku Domu Ludowego – Kaplicy w Kluszkowcach

Cel strategiczny:

- poprawa infrastruktury kulturalnej

Rezultat:

- poprawa zaplecza kulturalnego

Odbiorcy:

- ludność miejscowości i terenu gminy Czorsztyn
- turyści

Zadanie 3. Budowa ronda w centrum wsi i przeniesienie Pomnika Nieznanego Żołnierza

Cel strategiczny:

- dobra sieć drogowa na terenie gminy

Rezultat:

- budowa ronda

Odbiorcy:

- ludność miejscowości i terenu gminy Czorsztyn
- turyści

Zadanie 4. Modernizacja boiska sportowego na Stylchynie

Cel strategiczny:

- poprawa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej
- wykształcone społeczeństwo

Rezultat:

- poprawa zaplecza sportowo- rekreacyjnego

- rozbudowa bazy dydaktyczno - sportowej

Odbiorcy:

- ludność miejscowości i terenu gminy Czorsztyn
- turyści

Zadanie 5. Budowa drogi gminnej o nazwie lokalnej Królówka.

Cel strategiczny:

- dobra sieć drogowa na terenie gminy

Rezultat:

- poprawa stanu technicznego dróg i budowa chodników,

Odbiorcy:

- ludność miejscowości i terenu gminy Czorsztyn
- turyści

Zadanie 6. Wykonanie ścieżek pieszych, dydaktycznych od pomnika Hasiora wokół Góry Wdźar i nawiązanie do ścieżki przyrodniczo leśnej w Rezerwacie Modrzewie

Cel strategiczny:

- poprawa infrastruktury turystycznej, sportowej i rekreacyjnej

Rezultat:

- wyznaczenie i urządzenie szlaków pieszych
- dążenie do utworzenia ścieżek dydaktycznych na terenie parku

Odbiorcy:

- ludność miejscowości i terenu gminy Czorsztyn
- turyści

Zadanie 7. Rozbudowa Szkoły Podstawowej o gimnazjum, salę gimnastyczną oraz przedszkole i bibliotekę

Cel strategiczny:

- wykształcone społeczeństwo

Rezultat:

- rozbudowa bazy dydaktyczno – sportowej
- rozbudowa systemu opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym

- podniesienie jakości szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego

Odbiorcy:

- dzieci i młodzież z miejscowości i terenu gminy Czorsztyn

3. Harmonogram realizacji projektu

Lata realizacji projektu								
Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1. Modernizacja budynku Domu Kultury w Kluszkowcach	X	X	X	X				
2. Remont budynku Domu Ludowego Kaplicy w Kluszkowcach	X	X	X	X				
3. Budowa ronda w centrum wsi i przeniesienie Pomnika Nieznanego Żołnierza					X	X	X	
4. Modernizacja boiska sportowego na Stylchynie					X	X	X	
5. Budowa drogi gminnej o nazwie lokalnej Królówka	X	X	X	X				
6. Wykonanie ścieżek pieszych, dydaktycznych od pomnika Hasióra wokół Góry Wdżar i nawiązanie do ścieżki przyrodniczo leśnej w Rezerwacie Modrzewie	X	X	X	X				
7. Rozbudowa Szkoły Podstawowej o gimnazjum, salę gimnastyczną oraz przedszkole i bibliotekę	X	X	X	X	X	X	X	X

4. Koszt realizacji zadań

Wyszczególnienie		2009-2012	2013-2016
1. Modernizacja budynku Domu Kultury w Kluszkowcach	Łącznie, w tym:	300 000	300 000
	- budżet gminy	100 000	100 000
	- budżet państwa		
	- środki prywatne		
	- dotacje UE	200 000	200 000
	- inne jakie		
2. Remont budynku Domu Ludowego Kaplicy w Kluszkowcach	Łącznie, w tym:	200 000	200 000
	- budżet gminy	50 000	50 000
	- budżet państwa		
	- środki prywatne		
	- dotacje UE- Działanie „Odnowa centrów wsi”	150 000	150 000
	- inne jakie		
3. Budowa ronda w centrum wsi i przeniesienie Pomnika Nieznanego Żołnierza	Łącznie, w tym:	400 000	400 000
	- budżet gminy	100 000	100 000
	- budżet państwa		
	- środki prywatne		
	- dotacje UE- Działanie „Odnowa centrów wsi”	300 000	300 000
	- inne jakie		
4. Modernizacja boiska sportowego na	Łącznie, w tym:	450 000	450 000

Plan Odnowy Miejscowości – Kluszkowce

Stylchynie.	- budżet gminy			
	- budżet państwa			
	- środki prywatne – inwestor prywatny	450 000		450 000
	- dotacje UE			
	- inne jakie			
5. Budowa drogi gminnej o nazwie lokalnej Królówka	Łącznie, w tym:	2 000 000	1 000 000	1 000 000
	- budżet gminy	500 000	500 000	
	- budżet państwa - MSWiA	1 500 000	500 000	1 000 000
	- środki prywatne			
	- dotacje UE			
	- inne jakie			
6. Wykonanie ścieżek pieszych, dydaktycznych od pomnika Hasióra wokół Góry Wdżar i nawiązanie do ścieżki przyrodniczo leśnej w Rezerwacie Modrzewie	Łącznie, w tym:	270 000	270 000	
	- budżet gminy	81 000	81 000	
	- budżet państwa			
	- środki prywatne			
	- dotacje UE – MRPO 2007-2013	189 000	189 000	
	- inne jakie			
7. Rozbudowa Szkoły Podstawowej o gimnazjum, salę gimnastyczną oraz przedszkole i bibliotekę	Łącznie, w tym:	15 000 000	7 500 000	7 500 000
	- budżet gminy	12 000 000	4 500 000	7 500 000
	- budżet państwa			
	- środki prywatne			
	- dotacje UE - MRPO działanie 6.2 schemat B. Infrastruktura	3 000 000	3 000 000	

Plan Odnowy Miejscowości - Kluszkowce

	społeczna w tym edukacyjna i sportowa			
	- inne jakie			

VI. Podsumowanie

Opisane w Planie Odnowy Miejscowości Kluszkowce działania powinny przynieść poprawę jakości życia mieszkańców wsi. Opracowany Plan Odnowy Miejscowości zakłada w przeciągu najbliższych 7 lat realizację 8 kluczowych dla miejscowości zadań. Istotą tych zadań jest pobudzenie aktywności środowisk lokalnych oraz stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju i promocji wartości związanych z miejscową specyfiką społeczną i kulturową.

Realizacja Planu Odnowy Miejscowości ma także służyć integracji społeczności lokalnej. W istniejących warunkach zasadniczym hamulcem działań samorządu jest brak wystarczającej puli środków na wszystkie pożądane inwestycje. Jedną z dróg do poprawy jakości życia mieszkańców może być pozyskiwanie funduszy zewnętrznych, w tym z Unii Europejskiej. Sporządzenie i uchwalenie Planu Odnowy Miejscowości stanowi niezbędny warunek przy aplikowaniu o środki finansowe w ramach „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013” działanie „Odnowa i rozwój wsi”.